

omfatta. Mätte blott alltid de individer, hvilkas kall det är, att göra institutionernas anda verksam, för sin del bidraga att gifva dem detta höga värde.

Något blad har anmärkt mot arbetets dyrhet. Det är i detta land en lika allmän som obehörig pretension, att arbeten, hvilka fordrat författaremöda, skola säljas till samma pris, som hvarje öfversatt eller ur andras arbeten utdragen brochyr. Att till 6. kop. arket försälja en bok för den fåtaliga Svenska allmänheten i landet, är att uppgifva hvarje anspråk på författarehonorarium. Vederbörande hafva skäl att pruta på sina skraddarräkningar. En god bok till anförda pris kunna de gerna anse för en erhållen gåfva. 10

SVENSKA SKALDEPROF FÖR BARN OCH UNGDOM. ÅBO 1859.

Denna är den första representant af Jullitteraturen, som kommit oss tillhanda. Titeln tillkännager dess innehåll och ändamålet med dess utgifvande.

Skaldeprofven börja med folkvisan och fortgå sedan från och med Dalin i historisk ordning. Alla utmärktare poetiska namn äro representerade. Urvalet är öfverhufvudt godt, åtminstone förekommer intet, som icke äfven barn eller ungdom kan läsa. 20

Boken har kalender-format och utstyrrel, godt papper, goda stilar och försvarligt vackert tryck – i hvilken sistnämnde del Åbo tryckerierna ännu hafva framtegit att göra. Inbindningen är hvitt guldbrochradt pappersband.

Genom sitt innehåll står naturligtvis en samling, sådan som den ifrågavarande, öfver allt annat, hvad boklådorna till julen kunna erbjuda åt ungdomen. Till hvarje skalds namn, framför de af honom intagna dikterna, har utgifvaren fogat uppgift på födelseort och dag, samhällsställning samt dödsdag, der så fordrats. Så äfven för skaldinnorna naturligtvis – d. ä. för A. M. Lenngren och T. Knös. Finska namn äro här: Franzén, Choræus, Runeberg, Nervander, Cygnæus, Stenbäck, Topelius, v. Qvanten. Det är en vacker rad, såsom äfven raden af deras här införda dikter. Titeln *Svenska* skaldeprof afser alltså språket icke landet och börden. Samlingen har äfven ur denna fosterländska synpunkt sitt värde. Det är väl, att ungdomen lär sig känna några namn, som höra fosterlandet till. 30

J. V. S.

40

33 PAPPERSLYKTANS PERSONALPOLEMIK.

Litteraturblad n:o 10, oktober 1859

Det är lätt insedt, med hvilken tillfredsställelse vi fortsätta skriftvexlingen. Men vi få icke låta sanningslösa beskyllningar rörande vår skriftställarekarakter passera obemärkta.

Hvarje läsare af *Litteraturbladet* vet, att vi om Hr Magister Schauhans's värda person ingenting anför. ¹ Deremot känna både Pappers- 50

¹ Hr S. har flera gånger åberopat vårt yttrande i Augustihäftet: Likgiltigt skola vi icke åse, om ett slägte, oförmöget af all handling ville med ihåligt skrik nedtrycka arbetet för en Finsk nationel bildning – såsom rigtadt mot Hr S:s person. Så är icke fallet. Det rör, såsom sammanhanget visar, »fraser om frihet och sjelfständighet»

lyktans och Litteraturbladets läsare, att Hr S. från skriftväxling om nationaliteten öfvergått till bedömande af vårt sätt att polemisera i allmänhet. Det har skett i fraser som följande: »samma grad af sinceritet, som man alltid är van att finna» hos detta blads redaktör; »ett vridande och vrängande af ord» – – »allt såsom i kinkiga polemiska fall J. V. S:s af gammalt bekanta stridsmetod bjuder»; att vi »sökt förvärfva oss en ny och glänsande advokatorisk lager.»

10 Hr S. har vidare särskildt rörande vår polemik mot Papperslyktan anfört: att vi »uppstufvadt» hans beskrifningar »efter eget hufvud»; att vi varit »kloka nog att icke uppställa dessa beskrifningar bredvid hvarandra», emedan då »sambandet dem emellan legat allt för klart i dagen»; att vissa hans yttranden under våra händer »undergått följande omarbetning»; och undanber sig Hr S. »vidare förvrängningar».

Allt detta: bristande sinceritet, vridande och vrängande af ord, advokaty, uppstufvande af andras ord, afsigtligt bemödande att angående dem vilseleda läsaren, omarbetning af andras yttranden, supponerad håg att förvränga dem – torde väl hvar och en anse för tillmälen gående på det moraliska i handlingssättet.

Vi ansågo det så.

20 Hr S. gjorde icke ens det minsta försök att bevisa sina beskyllningar, icke ens dem, som rörde polemiken mot Papperslyktan.

Han sade sig skola sjelf sammanställa de fyra yttrandena, de ifrågavarande beskrifningarne på nationalitet. Men han gjorde det icke. Han underrättade icke ens sina läsare om, hvilka dessa beskrifningar enligt vår uppfattning äro. Han sätter delvis andra satser i stället, sålunda föranledande sina läsare till den tro, att det var dessa vi kriticerat.

30 Han plockade dervid sina yttranden från skilda spalter och ställde dem tillsammans i en mening – sålunda origtigt citerande sig sjelf. Han blyges ej att säga, att vi »omarbetat» dessa yttranden, då vi *citerat* ett annat ställe i hans mångskiftande framställning, hvilken citations rigtighet han icke kan förneka. Att Hr S. härpå uppmärksam gjord, ännu icke återtager det sanningslösa påståendet om omarbetningen, må bevisa för *hans sinceritet*.

Vridandet och vrängandet af ord blir likaså obevisadt. Hr S. anför icke ens, hvori det skulle bestått. Vi hade talat om, att individen »födes till sin nation». Hr S. har icke mäktat begripa, att detta är något annat, än hans radoteri om »medfödda tankar» m. m. Detta synes gifvit anledning till beskyllningen. Upplust om skillnaden, återtager Hr S. lika litet detta moraliskt nedsättande påstående.

40 Ett sådant förfarande stämplade vi såsom lågt. Med oskuldens ton säger nu Hr S., att vi gått till personligheter. Vi talade om hans beteende mot oss i detta enskilda fall, icke om någon hans kända och vanliga låghet. Hr S. hade talat om vår »kända» sinceritet, om vår »af gammalt bekanta» stridsmetod att vrida och vränga ord, om ännu en »ny» advokatorisk lager.

50 Längre, än till denna uppgift, om sin oskuld kan Hr S. i förlitande på sina läsares okunnighet om våra yttranden icke gå. Han tillägger ännu den osanning, att vi skulle gjort en exposition af hans »själsegenskaper». Vi hade om Hr S:s *person* eller om hans »kända» och vanliga handlingssätt icke talat ett ord; än mindre om hans afsigtens renhet eller

---

jemförda med sagde arbete. Det innebär, att der man eljest *måste stanna* vid toma fraser, ett sträfvande för nationaliteten, som har något utrymme, bör föredragas; hvarföre endast oförmågan att verka kan stanna vid fraserna. Frågan är på alla sidor ömtålig, och vårt yttrande derom var korrt. Hr S. hafva vi dervid icke nämnt. Vi talade om sak icke om personer.

orenhet.

Men hvad har då Hr S. med sina mångfaldiga, sanningslösa beskyllningar velat uttrycka?

Jo endast en småsak: vi skola icke göra oss besvär att egna en noggrannare blick åt motståndares påståenden, utan »flyktigt» (flygtigt?) se uppå dem och bilda oss en ungefärlig och godtycklig föreställning om dessas innehåll. Denna föreställning skola vi sedermera sätta på pappret såsom motståndarens ord och förse den »till yttermera visso med citationstecken».

Vår moralitet har Hr S. icke velat antasta. Nej gubevars! Hvad han nu anför, att vi icke göra oss besvär o. s. v. – detta är det »lilla faktum», som gifvit oss anledning till ett utfall mot hans ädla och oskuldsfulla beteende! Han har blott helt oskyldigt talat om vår »bekanta polemiska pålitlighet», icke alls om vår bekanta sinceritet, advokatyr m. m.

Sådan är den förklaring, Hr S. afgifver. Vi vilja icke heller nu tala om hans person, hans vanliga handlingssätt eller hans afsigter. Hr S. torde veta, att af beskyllningar, sådane han offentligen gjort dem, alltid något hänger kvar. Detta är dock med dem vunnet. Alltså: hans förfarande var icke lågt.

Nu till förklaringen deröfver. Har Hr S. anført något bevis derpå, att vi skulle misstagit oss om hans eller någon annans påståenden.

Nej; han anser det öfverflödigt.

Har han anført något bevis, att vi skulle *citerat* våra föreställningar såsom en annans ord.

Nej. Äfven detta behöfver i hans tanke intet bevis.

Misstag äro möjliga. Vi våga icke påstå, att sådane i ett antal recenserande artiklar, som kunde fylla volymer, icke kunna förekomma. Men vi kunna icke ens erinra oss, om och när något vårt misstag angående andras ord och mening blifvit anmärkt. När så skett, är säkert, att misstaget blifvit rättadt.

Men att vi skulle någonsin citerat orätt, detta bestrida vi. Gitter Hr S. icke bevisa det med exempel – har han endast bevisat sin egen sed att mot oss hopa lögnfulla beskyllningar på hvarandra.

Men hvad säga vi? Saknar Hr S. bevis? Nej! Nej, till sin sorg ser han sig *tvungen att framdraga bevis*.

Beviset är: vi anförde i detta blads April-häfte vid omtalande af en kritik öfven »Duncker och hans omgifning», att författaren »skall vara» en f. d. Finsk student. Kritiken var anonym; uppgiften på författarskapet var oss meddelad af trovärdig person. Vi underrättades¹ senare, att denna uppgift berodde af ett falskt rykte och återtogo den i följande nummer, anförande annan författares *namn*, sådant det blifvit oss i sagde bref meddeladt. Så länge det gällde den f. d. Finska studenten, hade vi icke ens utsatt namnet och anført uppgiften såsom sägen genom orden: Författaren *skall vara* o. s. v.

Detta är nu beviset. Hr S. behagar vara så »mild», att han säger, att det är endast på grund häraf, som han talat om vår »bekanta polemiska pålitlighet»!!

Det är svårt, att här icke säga hårda ord. Vi hafva nämnt ett rykte om författaren till en anonym artikel. Vi hafva rättat uppgiften. Detta ger Hr S. anledning säga, att vi göra oss falska föreställningar om »motståndares påståenden», att vi orätt »citera» deras ord. Det ger

¹ I bref från den person, som öfversändt kritiken till Åbobladet. – Hr S. tillägger äfven här för effektens skuld den osanning, att vi skulle framställt kritiken såsom »vanärande» för dess författare.

honom anledning att beskylla oss för bristande sinceritet, advokatyr, förvrängingar m. m. Det är Herr Magister¹ Schauman, redaktören af Papperslyktan, som så förfar. Vi hafva redan förut attesterat det: betendet är icke lågt. Hr S. må sjelf gifva det ett namn.

Hr S. må också sjelf förklara, hvilket sammanhang alla dessa beskyllningar hafva med hans vetenskapliga reform. Monne det icke varit nog, om Hr S. bevisat, att vi missförstått *hans* påståenden eller citerat våra föreställningar om dem såsom *hans* ord? Var det nödigt, att då han saknade bevis härför, han skulle i ordalag, som gå på heder och ära, lika obevisadt sätta vår polemiska pålitlighet i allmänhet i fråga?

Hr S. misstager sig, om han tror, att vi ofta varit föremål för moraliskt nedsättande tillvitelser. Ett par friherrar hafva väl gjort sitt bästa, utan att vi med dem, deras påståenden eller ord haft något att skaffa. Hr S. som en äkta riddersman har underlåtit det. Men i hans läger har man visst ett par gånger förut mot oss försökt sig i denna metod. Vi upprepa det, och den läsande allmänheten är säkert öfvertygad derom: Hr S. som uppträdde för att tillintetgöra dem, hvilka äro de Tyska filosofernas efterbedjare – ehuru han ännu icke fått reda på någon Tysk filosofes åsigt angående nationaliteten. – Hr S. slutade med att icke följa sina själsfränders föredöme, utan han ville blott derjemte framhålla vår bristande sinceritet, vår advokatyr, våra förvrängingar af ord, vår polemiska opålitlighet o. s. v. Det bidrager allt till lärans om polyglottnationaliteterna framgång.

Undertecknad lärer stå Herrarne i vägen? Kan icke vetenskapligheten bringas på fall, så kan kanske karakteren göras misstänkt.

Den vetenskapliga reformen har Hr S. utom på anförda sätt fulländat genom följande explikationer:

1:o. De »medfödda» tankarna, sympatierna och känslorna äro icke medfödda. De tillkomma efter födseln.

Vi anmärka med hänseende till Hr S:s påståenden om, hvad vi anse för förvirring och okunnighet, att, om vi hade för vana att vända oss mot allt af detta slag, redan sagde yttryck gifve ämne nog dertill. Den, hvilken på sådant sätt, som Hr S. det gör, rör ihop *tankar* med sympatier och känslor, bevisar redan deri sin okunnighet och oreda. Vissa naturliga sympatier äro bevisligen medfödda. Vi vilja icke ens förneka, att icke medfödda sympatier finnas, gemensamma för en folkstam. Likaså känslor, om känsla tages i bemärkelse af lust och olust. Också kan det sägas, att åtminstone graden af känslor i denna mening beror äfven af stamskilnaden. Men att ställa tänkandet på samma linje med dem – det är förvirring. Det händer mången annan, hvad som händt Hr S., att, då de icke äro vana, att särskilja begreppen och väga ordens betydelse, de finna sig obehagligt generade deraf, att man i en allvarlig sak af dem fordrar tankar icke löst sladder. Hr S. må särskildt betänka, att han uppträdt såsom *vetenskapens* reformator i detta land.

2:o. Har Hr S. ändtligen förklarat, huru polyglott-nationerna uppstå. Det sker alldeles så, som när individer från skilda länder gemensamt bilda en koloni. Historien har väl icke något exempel på en sådan koloni-bildning; men det gör ingenting. Dessa individer komma till-

¹ Hr S. moquerar sig barnsligt öfver titulaturen. Han må behaga erinra sig, att det icke är han, som gjort det namn han bär känt i detta land. Kanske kan Litteraturbladet falla i någons hand ännu några år härefter. Hr S. skall så ensam hafva äran af den *reform i vetenskapen*, han på anfördt sätt genomfört.

samman. Hvar och en talar sitt språk. Men der uppstår dock småningom, om icke i den första generationen så i de följande en gemensam sed. Invänder man, att detta förutsätter ett gemensamt språk, så har man glömt: »den förmåga menniskan i allmänhet besitter, att kunna lära sig förstå också andras språk än sitt eget.»

Så uppstår en polyglottnation, i hvilken alla förstå flera språk – troligen också tala dem – med gemensam sed o. s. v. Detta är upplösningen på den med så mycket öfvermod förkunnade stora vetenskapliga reformen. Om något förtjenar att »beskrattas», så är det väl detta eländiga slut.

Med sin vanliga djerfhet, att förneka uppenbara fakta, förnekar Hr S. äfven, att skilnad i vetande och sed skulle finnas i en Finska och en Svenska talande familj af samma samhällsklass här i Helsingfors. Om i den Finska talas endast detta språk, är, såsom hvar man vet, skilnaden stor mellan t. ex. den Finska och Svenska arbetarens familjesed – på samma sätt som mellan seden i den Svenska, den Finsk-Svenska, den Tyska och den Ryska handlandens hus. Skilnaden i vetande är en naturlig följd deraf, att den Finska arbetarens barn i Finlands hufvudstad hittills icke kunnat få någon skolundervisning, samt att alla de allmänna förhandlingar, utom gudstjensten, hvilka en arbetare kan bevista eller vara deltagare uti, ske på ett språk, som han icke förstår.

Enahanda är försäkringen, att »de flesta Europas *nationer* för närvarande äro mer eller mindre blandade till språket». *Ett* nationalspråk hafva Portugisare, Spaniorer, Fransmän, Italienare, Engelsmän, Tyskar, Holländare, Danskar, Svenskar, Ryssar. Der någon ringa del af befolkningen talar *ett* annat språk, än detta, der är denna del den kufvade och lydande – utesluten från den allmänna bildningen. Der någon del talar landets nationalspråk jemte sin stams, der är det senare på väg att försvinna. Bevis äro: Baskerna i Spanien, med eget språk, seder och lagar, så mycket vapenmakten lemnat dem i behåll, Baskerna i Frankrike för det mesta Fransosierade; Walesarne i England, Högländarene i Skottland likaså kufvade, och den bildade delen Engelsmän till språk och sed; Irländarene, intagande blott en del af sin ö, i större delen förblandade med Engelska kolonister och talande Engelska språket. Elsassarene i vissa städer Fransmän, på landet ännu till större delen närande sig af Tysk bildning, bestämmande Fransk sed och Fransk lag ungefär lika mycket som Hottentotterna. Så förhåller sig äfven med massan af de Preussiska Pohlackerna. Så med den ringa kvarlefvan af Wenderna. Hr S. är påtagligen lika slängd i fakta som i teorin. Båda delarne har längesedan bevisat sig.

Till och med Schweiz har ett herrskande språk, Tyskan, som talas af nära två tredjedelar af befolkningen, af hvilka den stora mängden icke känner ett jota Franska.

Och ingen, som har sundt vett, bestrider, att Finskan är Finlands *nationalspråk*, Svenskan Sveriges. Hr S., ehuru ofta återkallad till hufvudfrågan, gör ännu ett försök att bortblanda den. Frågan är här i Finland icke om tvenne språk som sådane, utan om ett språk för all högre bildning, ett annat för den stora från denna bildning utslutna massan, om ett språk för alla offentliga samhällsangelägenheter, ett annat, som från medvetandet om och deltagandet i desamma utesluter sju åttendedelar af landets befolkning; det är fråga om vid ett sådant tillstånd den nationalitet, som finnes, kan bevaras och utveckla sig.